

مقدمه

از سال ۱۳۹۰ آزمون ورودی مقطع دکتری در رشته‌های مختلف به صورت نیمه متمرکز برگزار می‌شود. این آزمون شامل ۲ مرحله آزمون «کتبی سراسری» و «مصاحبه حضوری» می‌باشد. در مرحله اول، داوطلبانی که امتیاز بیشتری کسب کنند، به تعداد چند برابر ظرفیت برای آزمون مصاحبه به دانشگاه‌ها معرفی می‌شوند. یکی از مواد امتحانی آزمون کتبی، «استعداد تحصیلی» است که مانند «زبان انگلیسی» بین همه رشته‌ها مشترک است.

«استعداد تحصیلی» یک آزمون استاندارد برای «سنجش استعداد فرد» جهت تحصیل در مقطع تحصیلات تکمیلی می‌باشد. این آزمون دارای بخش‌های مختلفی است که هر یک، ابعادی از توانایی‌های ذهنی و تحلیلی فرد را می‌سنجد. «آزمون استعداد تحصیلی» در مقطع دکتری، مشابه آزمون GMAT یا GRE بین‌المللی می‌باشد که برای ادامه تحصیل در مقاطع تحصیلات تکمیلی در سایر کشورها، برگزار می‌شود. در این آزمون هوش، سرعت عمل، تسلط داوطلب بر مبانی ریاضیات و نیز قدرت درک و تحلیل متون پیچیده و طولانی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

هم‌اکنون، آزمون نیمه متمرکز دکتری در ۷ گروه آزمایشی به شرح زیر برگزار می‌گردد:

- ۱- گروه آزمایشی علوم انسانی
- ۲- گروه آزمایشی فنی - مهندسی
- ۳- گروه آزمایشی علوم پایه
- ۴- گروه آزمایشی هنر
- ۵- گروه آزمایشی زبان
- ۶- گروه آزمایشی دامپزشکی
- ۷- گروه آزمایشی کشاورزی و منابع طبیعی

مقایسه آزمون «استعداد تحصیلی» در گروه‌های آزمایشی مختلف

سؤالات استعداد تحصیلی تا سال ۱۴۰۲ در ۷ گروه آزمایشی متفاوت بود، اما ساختار سؤالات در همه گروه‌ها (به جز گروه فنی - مهندسی) کاملاً مشابه بود. در این گروه‌ها سؤالات استعداد تحصیلی شامل ۴ مبحث به ترتیب زیر بود:

- بخش اول: درک مطلب
- بخش دوم: منطقی
- بخش سوم: تحلیلی
- بخش چهارم: کمیتی

اما در مورد گروه آزمایشی فنی - مهندسی، به جای سؤالات منطقی، سؤالات تجسمی می‌شد. همانطور که اشاره شد، ساختار کلی آزمون و بخش‌های مختلف آن در مورد همه گروه‌ها تقریباً یکسان بوده است.

اما در سال ۱۴۰۳ سؤالات استعداد تحصیلی برای تمام گروه‌ها یکسان شد و عملاً یک‌سری سؤالات عیناً برای همه گروه‌های آزمایشی استفاده شد. تنها در گروه فنی - مهندسی مشابه سال‌های قبل سؤالات تجسمی به جای منطقی به کار رفت. بنابراین در این آزمون اخیر، سؤالات استعداد تحصیلی در ۲ گروه فنی و غیرفنی شامل ۴ مبحث به صورت زیر بوده است:

دسترچه سؤالات غیرفنی	دسترچه سؤالات فنی
بخش اول: درک مطلب	بخش اول: درک مطلب
بخش دوم: کمیتی	بخش دوم: کمیتی
بخش سوم: تحلیلی	بخش سوم: تحلیلی
بخش چهارم: منطقی	بخش چهارم: تجسمی

توجه: سؤالات ۳ بخش اول در هر دو گروه یکسان و تنها تفاوت گروه‌ها در بخش چهارم می‌باشد.

جدول زیر، تغییرات آزمون از سال ۹۰ تا ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد:

ماهیت سؤالات	سال ۹۰	سال ۹۱	سال ۹۲	سال ۹۳ تا ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۳
بخش اول: درک مطلب	یک متن متناسب با گروه + چند سؤال از متن	۲ متن + ۱۵ سؤال	۲ متن + ۱۰ سؤال	۲ متن + ۸ سؤال	۲ متن + ۷ سؤال
بخش دوم: منطق و استدلال ^(۱)	۱۰ سؤال	۱۵ سؤال	۱۰ سؤال	۷ سؤال	بخش دوم: کمیتی ۶ سؤال هوش + مباحث ریاضی مقدماتی
بخش سوم: تحلیلی	۲ مدل + ۱۰ سؤال	۲ مدل + ۱۵ سؤال	۲ مدل + ۱۰ سؤال	۲ مدل + ۸ سؤال	۲ مدل + ۷ سؤال
بخش چهارم: کمیتی	ماهیت ریاضی • نسبت و درصد • حل مسأله • مقایسه‌های کمی	۱۵ سؤال + هوش + خلاقیت در ریاضی	۱۰ سؤال + ریاضی + هوش	۷ سؤال هوش + مباحث ریاضی مقدماتی	بخش چهارم: منطقی ۵ سؤال
مجموع	۴۰ سؤال	۶۰ سؤال	۴۰ سؤال	۳۰ سؤال	۲۵ سؤال

برای تسلط بر مباحث استعداد تحصیلی، دو جلد کتاب برای متقاضیان آزمون دکتری توصیه می‌شود:

✓ جلد اول: کتاب نقره‌ای رنگ استعداد تحصیلی ویژه آزمون دکتری، آخرین ویرایش، انتشارات کتابخانه فرهنگ؛ هادی مسیح‌خواه، محمد وکیلی

این کتاب بر اساس سال‌ها تجربه مؤلفان در زمینه آزمون‌های هوش و استعداد تألیف شده است. در کتاب نقره‌ای رنگ، شرح درس بر اساس سرفصل‌های آزمون دکتری به منظور فراگیری تکنیک‌ها، و روش‌های حل و نکات تستی، نوشته شده است. ساختار کتاب، دقیقاً منطبق بر استعداد تحصیلی دکتری و با همان ترتیب که در آزمون نیمه‌متمرکز دکتری آمده می‌باشد. در این کتاب هر یک از ۴ بخش آزمون خود به چند فصل تفکیک شده و به تفصیل در خصوص نحوه پاسخ‌گویی به هر سوال، تکنیک‌ها و مهارت‌های تست‌زنی بحث شده است. سؤالات تألیفی استاندارد در هر درس آمده است. همین‌طور سؤالات منتخب دکتری گروه‌های مختلف در آن طبقه‌بندی شده است.

- به متقاضیان تمامی گروه‌های آزمایشی (به جز فنی و مهندسی) توصیه می‌شود چهار بخش اول کتاب را به دقت مطالعه کنند و جهت تسلط بیشتر بر مباحث، روش‌های حل سؤالات را فرا گیرند.

✓ جلد دوم: کتاب طلایی رنگ استعداد تحصیلی؛ شامل دفترچه‌های سؤالات آزمون دکتری (نیمه‌متمرکز)، سال‌های ۱۴۰۳-۱۳۹۰؛ انتشارات کتابخانه فرهنگ؛ محمد وکیلی، هادی مسیح‌خواه و هوشمند مهدوی

کتاب طلایی شامل دفترچه‌های آزمون استعداد تحصیلی در آزمون متمرکز، از سال ۹۳ تا آخرین آن (۱۴۰۳) می‌باشد. مؤلفین کتاب، به بررسی تمامی سؤالات و حل آن‌ها پرداخته‌اند.

به متقاضیان گرامی توصیه می‌شود همگام با مطالعه کتاب نقره‌ای رنگ و فراگیری مفاهیم و تکنیک‌ها، کتاب طلایی رنگ را نیز مطالعه و میزان تسلط‌شان را محک بزنند.

در کتاب حاضر، می‌توانید سؤالات استعداد تحصیلی آزمون دکتری (دفترچه‌های سازمان سنجش) سال ۹۳ تا ۱۴۰۳ را به همراه پاسخ تشریحی ملاحظه فرمائید. دقت کنید سؤالات سال ۹۳ تا ۱۴۰۲ مربوط به گروه علوم انسانی است که بیشترین شباهت را با سؤالات مشترک همه گروه‌ها در سال ۱۴۰۳ دارد.

از ویژگی‌های کتاب می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- در روش حل تست‌ها سعی شده است تا پاسخ‌های کاملاً تشریحی با هدف آموزشی ارائه شوند.
- در پاسخ‌گویی به تست‌ها صرفاً به حل تست بسنده نشده و سعی در بررسی تمامی جوانب امر شده است.
- در حل سؤالات منطقی و تحلیلی، سعی شده است تا روش حل به شکلی ساختارمند ارائه شود و تمامی نکات آن مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

داوطلبان عزیز پس از مرور سؤالات گروه امتحانی خود، به منظور حل تمرین‌های بیشتر، می‌توانند از کتاب بانک آزمون استعداد تحصیلی، بهره ببرند.

آشنایی با نویسندگان کتاب

محمد وکیلی، هادی مسیح‌خواه و هوشمند مهدوی، سابقه سال‌ها تدریس استعداد تحصیلی و هوش در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری در آموزشگاه‌ها و مؤسسات معتبر آموزشی را دارند. مشارکت در تألیف کتب آموزشی در زمینه استعداد تحصیلی دکتری و GMAT کارشناسی ارشد، نیز از دیگر سوابق ایشان در زمینه استعداد و آمادگی تحصیلی می‌باشد. همچنین طرح سؤالات آزمون‌های هوش و استعداد تحصیلی و شغلی، بخش دیگری از تجربیات مؤلفان در این زمینه می‌باشد.

با آرزوی توفیق روزافزون

محمد وکیلی، هادی مسیح‌خواه

هوشمند مهدوی